ისტორიის მასწავლებელთა საქართველოს ასოციაცია
(იმსა)
DVV International კავკასიისა და სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპის ოფისი

ტრენინგი

პირველი სესია:

„რუკებით მოთხრობილი რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობა“

მეორე სესია:

„კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები ოკუპირებულ ტერიტორიებზე“

ტრენერი მანანა შეყილაძე
რუკების ავტორი

24.09.2022, შაბათი

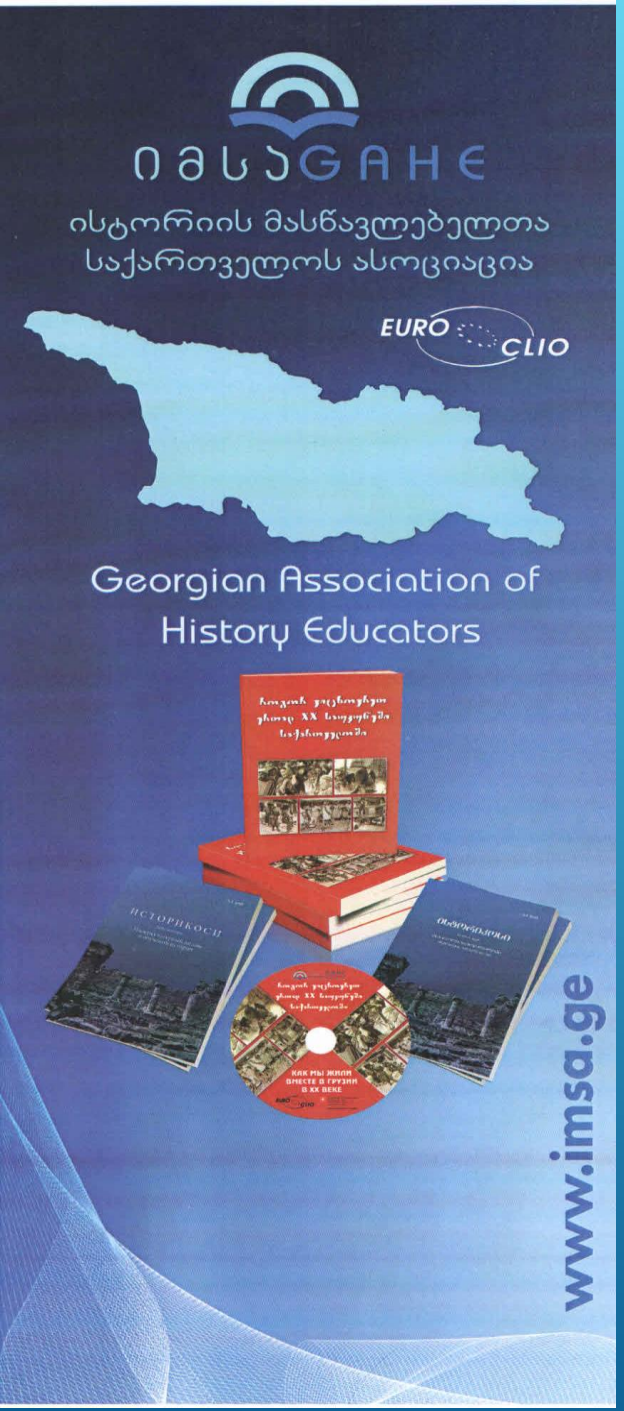

IMSA GAHE

ისტორიის მასწავლებელთა საქართველოს ასოციაცია

Georgian Association of History Educators

ისტორიის მასწავლებელთა საქართველოს ასოციაცია

25 წლისაა

1997-2022

30 წელი
რაჯეტოფთი
ლენინის ულიანენ
30 Years
since the End of the
Soviet Rule
1991
vhs
DVV International
Körber Stiftung
EUSTORY
SOVLAB
GAHE
SUPPORTED BY
Federal Foreign Office
CIVIL SOCIETY COOPERATION

პეტრე პირველის კასპიის ექსპედიცია
1722-1723 წწ.

GEORGIA IN 1700-1747; VAKHTANG VI, 1703-24
SYMBOLS
Turkish border
Persian border
Persian-controlled Georgia
Turkish-controlled Georgia
Capitals of Georgian Kingdoms
Fortress
Turkish-held fortresses in Western Georgia
RUSSIAN EMPIRE
CIRCASSIAN
JIKS
KABARDIANS
OSSETIANS
CHECHENS
ABKHAZIA
SVANETI
MINGRELIA
GURIA
IMERETI
RACHA
KINGDOM OF KARTLI
KAKHETI
DAGESTAN (LEZGHINS)
ELISU
KUBA KHANATE
SHEKI KHANATE
SHIRVAN KHANATE
BAKU KHANATE
GANJA KHANATE
KARABAGH KHANATE
NAKHCHEVAN KHANATE
EREVAN KHANATE
TALISH KHANATE
KAZAKH
SHAMSHADIL
BORCHALO
MTIULETI
CHILDIR VILAYET
TRAPEZUNT VILAYET
ERZURUM VILAYET
KARS VILAYET
BAYAZID VILAYET
VANI VILAYET
BLACK SEA
CASPIAN SEA
MUGHAN
From Astrakhan 1722
From Astrakhan 1723
To Resht and Astrabad
Vakhtang VI
1722
Anakopia
Sukhumi
Rukhi
Anaklia
Poti
Grigoleti
Shekvetili
Kobuleti
Batumi
KUTAISI
Shorapani
Bagdadi
Akhaltsikhe
Akhalkalaki
Darial
Tskhinvali
Akhalgori
Mukhrani
Ananuri
Dusheti
Mtskheta
TBILISI
Kvareli
TELAVI
Signaghi
Akhtala
Lori
Khundzakh
Tarku
Derbent
Chari
Kaki
Sheki (Nukha)
Kuba
Shamakha
Baku
Ganja
Gulistan
Shusha
Erevan
Lake Sevan
Nakhchevan
Lenkoran
Kars
Erzurum
Bayazid
Peter I's campaign of Casipan Sea 1722
Expedition of Vakhtang VI of 1722
Camp of Vakhtang VI's 40,000 Soldiers
Peter I's campaign of Casipan Sea 1723
© M.Shekiladze, 2013

ტოტლებენის ექსპედიცია საქართველოში 1769-1770 წწ.

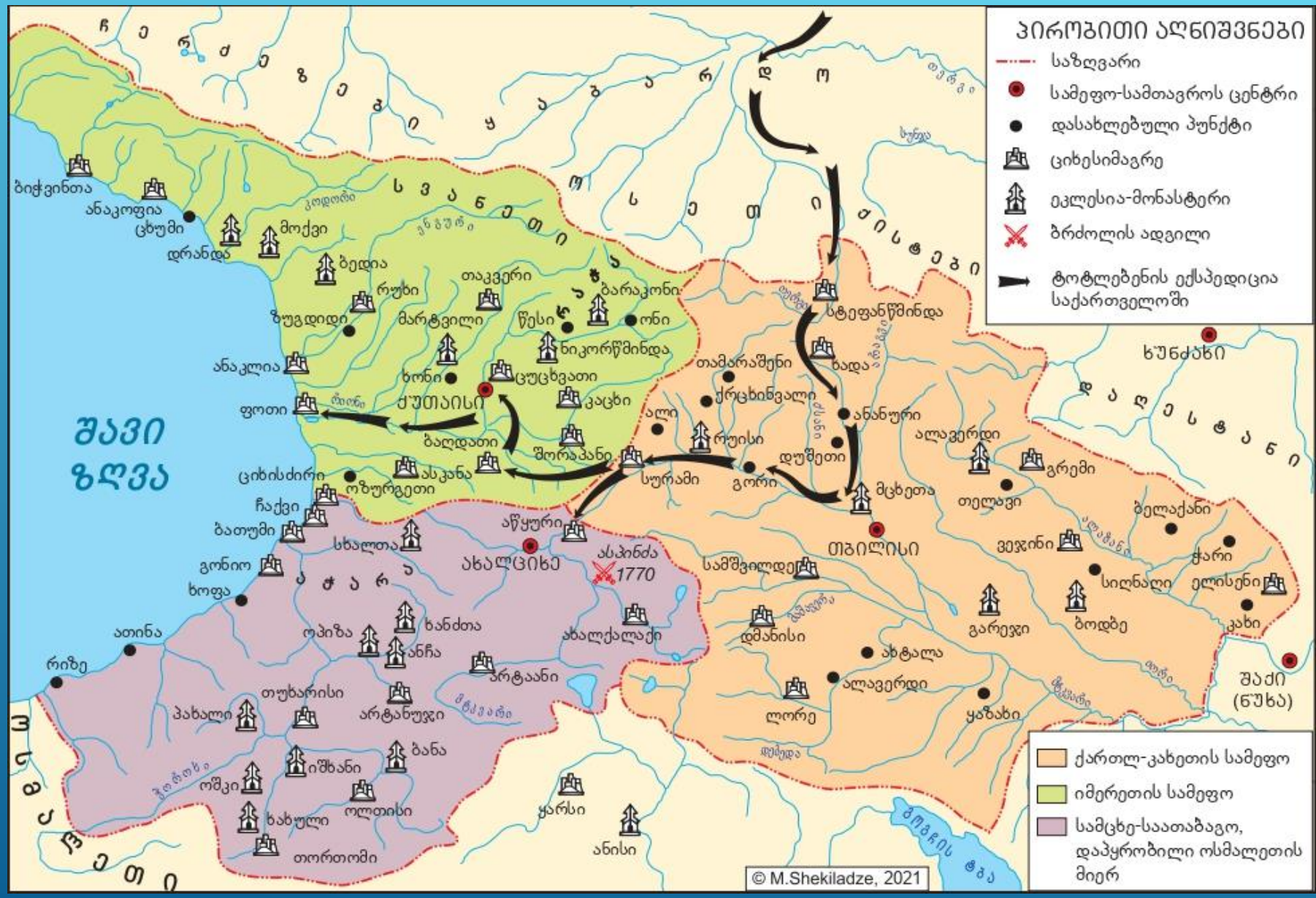

GEORGIA: 1750s to RUSSIAN ANNEXATION of 1801
SYMBOLS
Turkish border
Persian border
Other borders
Capitals of Georgian Kingdoms
Fortress
Turkish-held Fortresses of Western Georgia
Battlefield
Lezghin attaks (Omar-Khan,1785)
Persian incursions (Agha Muhammad Shah, 1795)
Turkish Empire
Persian Empire
RUSSIAN EMPIRE
CIRCASSIAN
KABARDIANS
OSSETIANS
CHECHENS
ABKHAZIA
SVANETI
MINGRELIA
KINGDOM OF IMERETI
RACHA
GURIA
KINGDOM OF KARTLI-KAKHETI
MTIULETI
DAGESTAN (LEZGHINS)
ELISU
KUBA KHANATE
SHEKI KHANATE
SHIRVAN KHANATE
BAKU KHANATE
GANJA KHANATE
KARA BAGH
MUGHAN
TALISH KHANATE
NAKHCHEVAN KHANATE
EREVAN KHANATE
KAZAKH
SHAMSHADILO
BORCHALO
TRAPEZUNT VILAIET
CHILDIR VILAYET
KARS VILAIET
BAYAZID VILAIET
ERZURUM VILAIET
VANI VILAIET
BLACK SEA
CASPIAN SEA
Georgievsk
Mozdok
Sukhumi
Rukhi
Anaklia
Poti
Shekvetili
Kobuleti
Kutaisi
Shorapani
Chkheri
Bagdadi
Akhaltsikhe
Aspindza
Akhalkalaki
Darial
Tskhinvali
Akhalgori
Mukhrani
Ananuri
Dusheti
Mtskheta
TBILISI
Krtsanisi
Telavi
Signaghi
Kvareli
Akhtala
Lori
Khundzakh
Tarku
Derbent
Jaro
Kaki
Kuba
Sheki (Nukha)
Shamakha
Baku
Ganja
Gulistan
Shusha
Lenkoran
Nakhchevan
Erevan
Lake Sevan
Kars
Erzurum
Bayazid
Sukhumi
Kodori
Galidzga
Eguri
Rioni
Kvirila
Liakhvi
Ksani
Terek
Sunja
Alazani
Ktsia
Debeda
Iori
Kura
Araxes
Kara-su
Arpatchai
Chorokh
West Euphrates
Aspindza: Erekle II's great victory in 1770: 3000 Georgians destroy 8000–10,000-man Turco-Lezghin force.
© M.Shekiladze, 2013

საქართველოს დაპყრობა რუსეთის იმპერიის მიერ XIX საუკუნეში

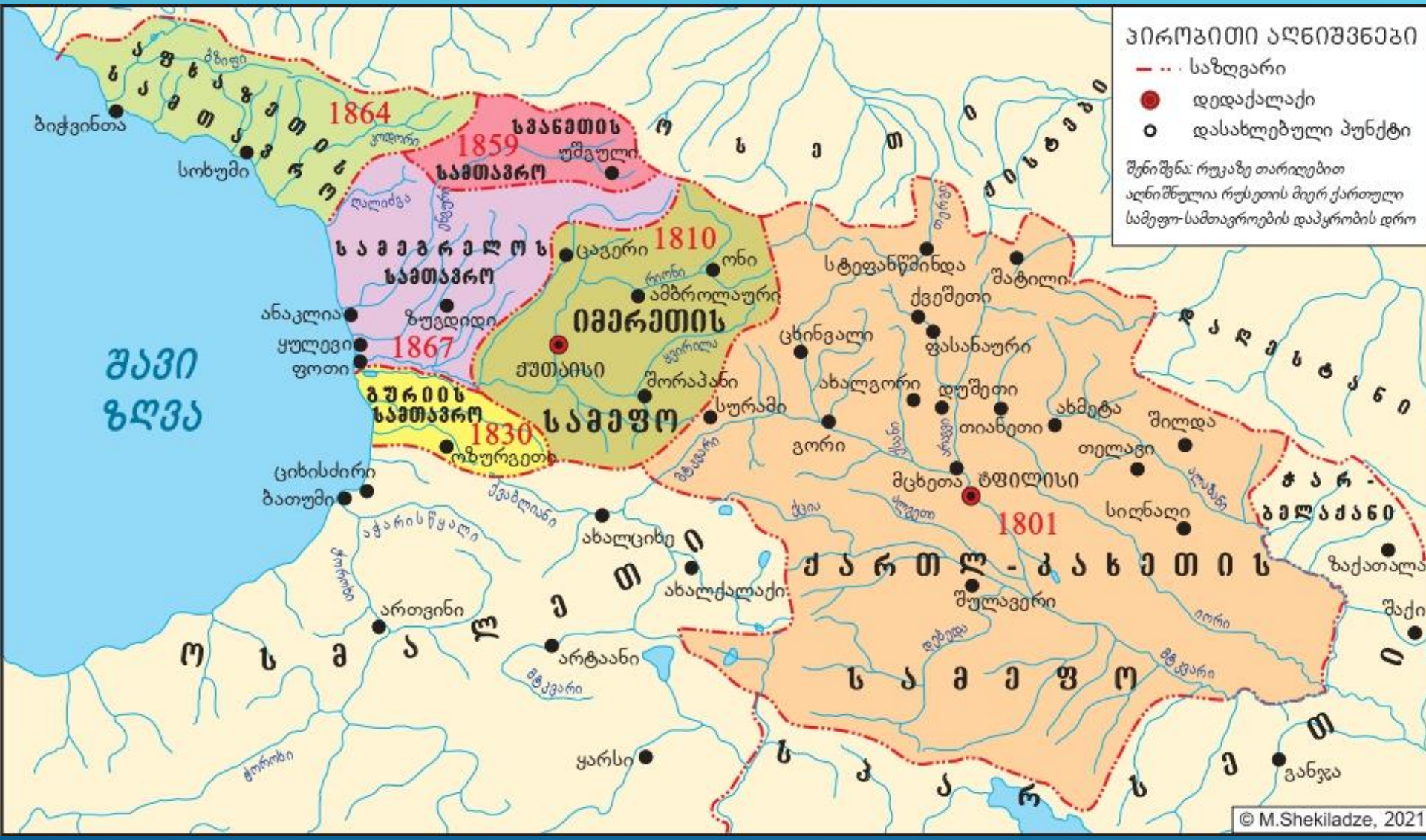
პირობითი აღნიშვნები
საზღვარი
დედაქალაქი
დასახლებული პუნქტი
შენიშვნა: რუკაზე თარიღებით აღნიშნულია რუსეთის მიერ ქართული სამეფო-სამთავროების დაპყრობის დრო
1864
1859
1810
1867
1830
1801
სვანეთის სამთავრო
სამეგრელოს სამთავრო
იმერეთის სამეფო
გურიის სამთავრო
ქართლ-კახეთის სამეფო
ჯარ-ბელაქანი
ოსმალეთი
ოსმალეთი
ბიჭვინთა
სოხუმი
ცაგერი
ონი
ამბროლაური
ანაკლია
ზუგდიდი
ყულევი
ფოთი
ქუთაისი
შორაპანი
სურამი
ოზურგეთი
ციხისძირი
ბათუმი
ახალციხე
ახალქალაქი
ართვინი
არტაანი
ყარსი
ბორჩალო
ელისენა
ბაქო
ბაკურიანი
ბორჯომი
ახალციხე
ადიგენი
ასპინძა
ახალგორი
ბორჯომი
ბაზალეთი
ბოლნისი
ბაზალეთი
ბოლნისი
ბაზალეთი
ბოლნის

საქართველოს დაპყრობა რუსეთის მიერ XIX საუკუნეში
პირობითი აღნიშვნები
საზღვარი ქართულ სამეფო-სამთავროთა შორის
დანარჩენი საზღვრები
დედაქალაქი
დასახლებული პუნქტი
რუსეთის მიერ ქართული მხარეების დაპყრობა/ადმინისტრირების დასაწყისი
1801/1802 - ქართლ-კახეთის სამეფო
1804/1810 - იმერეთის სამეფო
1803/1840 - სამურზაყანო
1803/1857 - სამეგრელოს სამთავრო
1810/1964 - აფხაზეთის სამთავრო
1810/1829 - გურიის სამთავრო
1829/1829 - სამცხე-ჯავახეთი
1830/1830 - ჭარ-ბელაქანი და ელისუს სასულთნო
1833/1859 - სადადეშქელიანო სვანეთი
1740/1859 - თავისუფალი სვანეთი
1878/1878 - აჭარა და კოლა-არტაანი
სამხრეთ კავკასიის სახანოების დაპყრობა რუსეთის მიერ
1803 - განჯის სახანო
1805 - შაქის სახანო
1805 - ყარაბაღის სახანო
1828 - ერევნის სახანო
1828 - ნახჭევნის სახანო
© M.Shekiladze, 2017
რუსეთის იმპერია
ოსმალეთი
ყირიმი
ჩერქეზეთი
ყაბარდო
ბალყარეთი
ოსეთი
ინგუშეთი
ფშავ-ხევსურეთი
ფშავი
ხევსური
ალაზანი
ბალ-ალაზანი
ბალ-ალაზანი
ბალ-

საქართველო XIX საუკუნის ბოლოს
პირობითი აღნიშვნები
რუსეთის იმპერიის საზღვარი ოსმალეთთან
რუსეთის იმპერიის გუბერნიებისა და ოლქების საზღვარი
რუსეთის იმპერიის ოკრუგებისა და მაზრების საზღვარი
თბილისის გუბერნია
ქუთაისის გუბერნია
ყარსის ოლქი
გუბერნიისა და ოლქის ცენტრი
ოკრუგის ცენტრი
მაზრის ცენტრი
შავი ზღვა
ოსმალეთი
ერევანი
ელისავეტოპოლი (განჯა)
ყარსი
ოლთისი
ყაღიზმანი
ბათუმი
ართვინი
სოხუმი
ქუთაისი
ზუგდიდი
ონი
ცაგერი
ბორჩალოს მაზრა
ელისავეტოპოლის მაზრა
ზაქათალა
ოკრუგი
ელისავეტოპოლის
ოკრუგი
ყარსის
ოკრუგი
ოლთისის
ოკრუგი
ყაღიზმანის
ოკრუგი
ართვინის
ოკრუგი
ბათუმის
ოკრუგი
ოზურგეთის
ოკრუგი
ზუგდიდის
ოკრუგი
სოხუმის
ოკრუგი
ლეჩხუმის
ოკრუგი
ქუთაისის
ოკრუგი
ოზურგეთი
ზუგდიდი
ონი
ცაგერი
ქუთაისი
ბათუმი
ართვინი
ოლთისი
ყარსი
ყაღიზმანი
ერევანი
ელისავეტოპოლი
(განჯა)
ზაქათალა
© M.Shekiladze, 2017

GEORGIA UNDER RUSSIAN RULE, 1880s-1907
SYMBOLS
Russo-Turkish borders
Provincial borders
District borders
Provincial capitals
District centers
Mazra (sub-district) centers
Lesser towns
1905 Post-Black Sunday strikes
Alikhanov-Avarsky's intervention in Guria (Ozurgeti mazra) 1906
N
BLACK SEA DISTRICT
KUBAN REGION
TEREK REGION
DAGESTAN REGION
BLACK SEA
SUKHUMI DISTRICT
Sukhumi
LECHKHUMI MAZRA
Tsageri
ZUGDIDI MAZRA
Zugdidi
RACHA MAZRA
Oni
Dzveli Senaki
Tkibuli
KUTAISI
Chiatura
SHORAPANI MAZRA
Poti
SENAKI
OZURGETI MAZRA
Ozurgeti
Shorapani
GORI
Gori
DUSHETI MAZRA
Dusheti
TIANETI MAZRA
Tianeti
TELAVI MAZRA
Telavi
TBILISI
TBILISI MAZRA
Batumi
BATUMI DISTRICT
AKHALTSIKHE MAZRA
Akhaltsikhe
AKHALKALAKI MAZRA
Akhalkalaki
Shulaveri
BORCHALO MAZRA
SIGHNAGHI MAZRA
Sighnaghi
ZAKATALA DISTRICT
Zakatala
ARTVIN DISTRICT
Artvin
ARDAHAN DISTRICT
Ardahan
KARS DISTRICT
KARS
OLTISI DISTRICT
Oltisi
KAGHIZMAN DISTRICT
Kaghizman
TURKISH EMPIRE
EREVAN PROVINCE
EREVAN
Echmiadzin
Lake Sevan
ELISAVETOPOL PROVINCE
ELISAVETOPOL (GANJA)
BAKU PROVINCE
Shusha
Province of Tbilisi
Province of Kutaisi
Region of Kars
M.Shekiladze, 2013

საქართველო პირველ მსოფლიო ომში
1914-1918 წწ.

ექვთიმე თაყაიშვილის სამეცნიერო ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში 1914 წელს

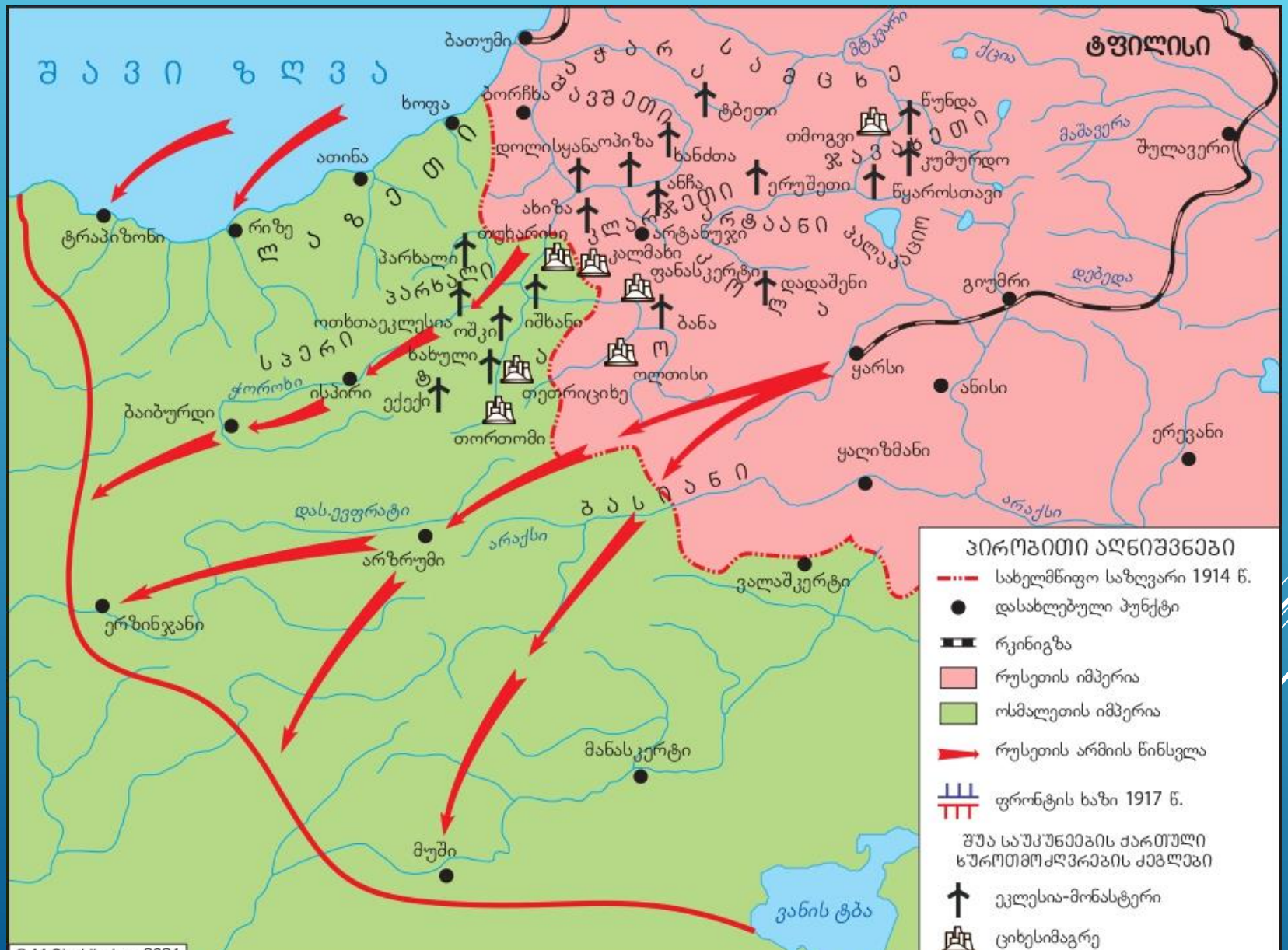

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის გამოცხადება
1918 წლის 26 მაისს

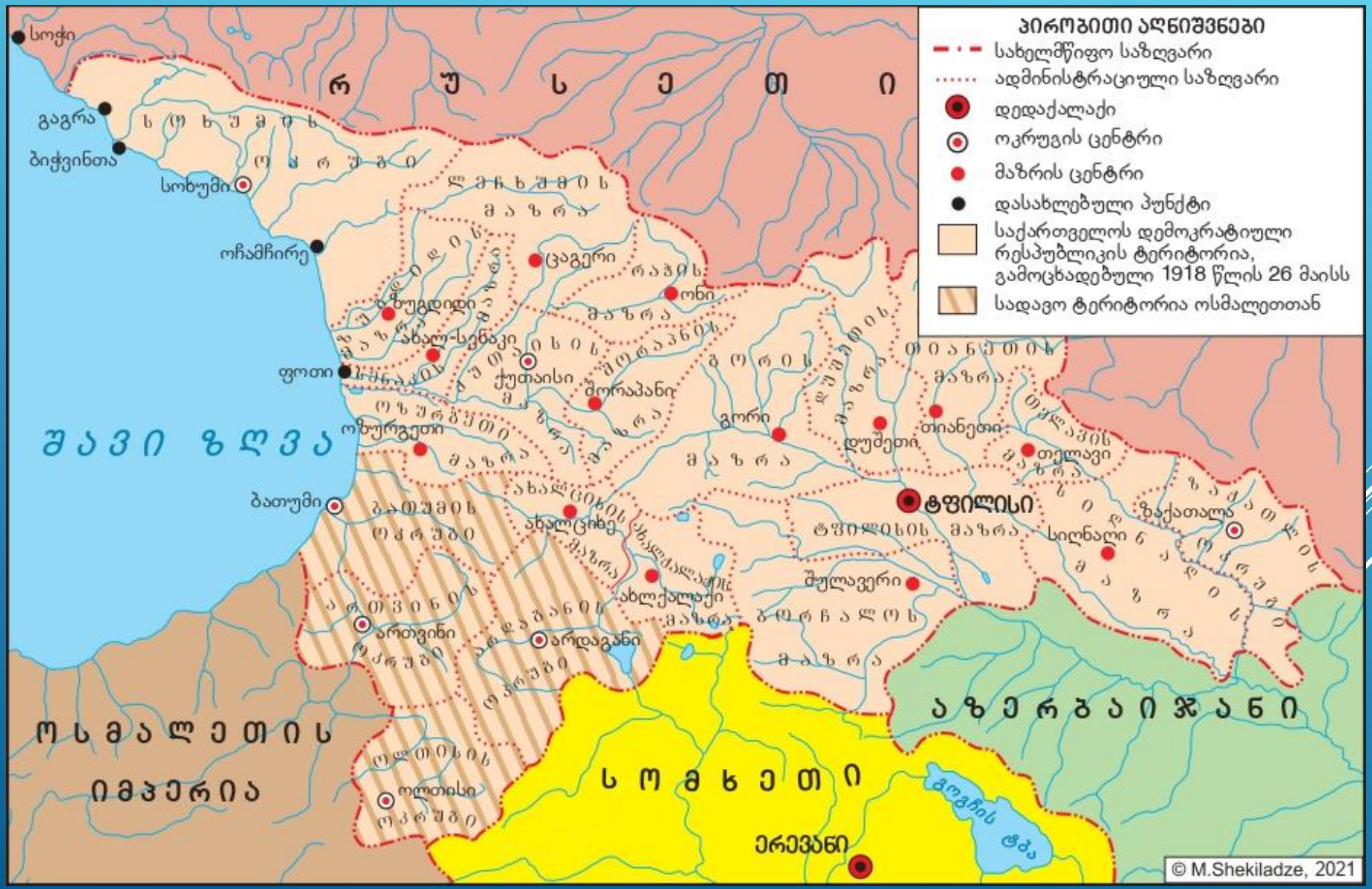

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა და მეზობელი სახელმწიფოები 1918 წელს

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ბრძოლა ტერიტორიების შენარჩუნებისთვის

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დაპყრობა საბჭოთა რუსეთის მიერ 1921 წლის თებერვალში

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა
1918-1921 წწ.
პირობითი აღნიშვნები
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საზღვარი
საქართველოს თანამედროვე საზღვარი
დედაქალაქი
ოლქისა და მაზრის ცენტრები
დასახლებული პუნქტი
ლორეს ნეიტრალური რაიონი
საბჭოთა რუსეთის არმიების შემოჭრა 1921 წლის თებერვალში
თურქეთის არმიების შემოჭრა 1921 წელს
საქართველოს მთავრობის წასვლა ემიგრაციაში 1921 წლის 17/18 მარტს
შავი ზღვა
რ ს ფ ს რ
ა ზ ე რ ბ ა ი ჯ ა ნ ი
თ უ რ ქ ე თ ი
ს ო მ ხ ე თ ი
ტფილისი
ერევანი
სოჭი
ადლერი
გაგრა
ბიჭვინთა
გუდაუთა
სოხუმი
გულრიფში
ოჩამჩირე
ზუგდიდი
ანაკლია
ფოთი
ბათუმი
სარფი
ხოფა
ქობულეთი
ოზურგეთი
აბასთუმანი
ახალციხე
ასპინძა
ბორჩხა
ათინა
ოპიზა
ხანძთა
ტბეთი
ერუშეთი
ანჩა
ართვინი
ართანუჯი
არდაგანი
ტრაპიზონი
რიზე
პარხალი
შატბერდი
თუხარისი
ტაოსკარი
ოთხთაეკლესია
იმხანი
ოშკი
ბანა
ოლთისი
კოლა
სპერი
ხახული
თორთომი
ყარსი
ანისი
ყაღიზმანი
ალექსანდროპოლი
ბოგდანოვკა (ნინოწმინდა)
ახალქალაქი
ბაშკიჩეთი (დმანისი)
ალბულაღი (თეთრიწყარო)
ლუქსემბურგი (ბოლნისი)
ტაბახმელა
ყარათაფა
შულავერი
ვორონცოვკა
ჯალალ-ოღლი
ლორე
შაგალი
ფოილო
ყაზახი
გიუმრი
ბორჩალო
ბელაქანი
ზაქათალა
ქახი
ნუხა
მეფისწყარო
სიღნაღი
საგარეჯო
ლაგოდეხი
ყვარელი
თელავი
ახმეტა
თიანეთი
დუშეთი
ახალგორი
ცხინვალი
ფასანაური
სტეფანწმინდა
როკა
ონი
ამბროლაური
საჩხერე
ქუთაისი
ხონი
სენაკი
ანაკლია
ფოთი
ზუგდიდი
ოქუმი
ცაგერი
ლენტეხი
ღები
ოზურგეთი
ზაშური
გორი
შორაპანი
ალბასტუმანი
ბორჩალო
ბაკურიანი
ბაკურიანი
ბაკურიანი

OCCUPATION OF DEMOCRATIC REPUBLIC OF GEORGIA BY SOVIET RUSSIA IN 1921
SYMBOLS
State borders
Capitals
Battlefield
Soviet invasion routes, February 1921
Georgian Government's escape, 17 March 1921
Neutral zone of Lori
Georgia's territorial claims: submitted in 1919 to League of Nations
Territory of present-day Georgia
R S F S R
BLACK SEA
TURKISH EMPIRE
ARMENIAN SSR
AZERBAIJAN SSR
Feb
Sochi
Gagra
Bichvinta
Gudauta
Sukhumi
Gulripshi
Ochamchire
Gali
Zugdidi
Senaki
Anaklia
Poti
Samtredia
Kutaisi
Khoni
Ambrolauri
Oni
Tsageri
Mestia
Roka
Vladikavkaz
Feb 16
Grozny
Terek
Pasanauri
Tskhinvali
Akhalgori
Dusheti
Tianeti
Gori
Khashuri
Zestafoni
Pioni
Ozurgeti
Kobuleti
Batumi
March 17, 1921
Sarpi
Khupati
Abastumani
Akhaltsikhe
Feb 25
Mtskheta
TBILISI
Tabakhmela
Kojori
Agbulagh (Tetritskaro)
Shulaveri
Akhalkalaki
Vorontsovka
Jalal-ogli
Telavi
Lagodekhi
Belaqani
Zakatala
Kakhi
Sighnaghi
Feb 16
Atina
Rize
Trebizond
Borchkha
Opiza
Khandzta
Tbeti
Erusheti
Artvini
Ancha
Ardahan
Parkhali
Artanuji
Shatberdi
Tukharisi
Taoskari
Dadasheni
Otkhtaeklesia
Ishkhani
Bana
Oshki
Oltisi
Speri
Khakhuli
Tortomi
Kars
Ani
Feb 16
Ganja
Lake Sevan
Erevan
Kaghizman
Araxes
West Euphrates
Chorokhi
Kura
Debeda
Iori
Alazani
Algeti
Ktsia
Liakhvi
Kvirila
Rioni
Tskhenistskali
Ghalidzga
Enguri
Kodori
Kelasuri
Bzipi
Acharistskali
N
© M.Shekiladze, 2013

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირი

სსრკ

გულაგის ბანაკები
საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე

საქართველო საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში
(1922-1991წწ.)
ᲙᲠᲐᲡᲜᲝᲓᲐᲠᲘᲡ ᲛᲮᲐᲠᲔ
ᲡᲢᲐᲕᲠᲝᲞᲝᲚᲘᲡ ᲛᲮᲐᲠᲔ
ᲧᲐᲠᲐᲩᲐᲘ-ᲩᲔᲠᲥᲔᲖᲗᲘᲡ ᲐᲝ
ᲧᲐᲑᲐᲠᲓᲝ-ᲑᲐᲚᲧᲐᲠᲗᲘᲡ ᲐᲡᲡᲠ
ᲩᲔᲩᲔᲜ-ᲘᲜ�გᲣᲨᲔᲗᲘᲡ ᲐᲡᲡᲠ
ᲩᲠᲓ.ᲝᲡᲔᲗᲘᲡ ᲐᲡᲡᲠ
ᲥᲣᲩᲘᲡ ᲐᲡᲡᲠ
ᲐᲭᲐᲠᲘᲡ ᲐᲡᲡᲠ
ᲡᲐᲛᲮᲠ.ᲝᲡᲔᲗᲘᲡ ᲐᲝ
ᲓᲐᲓᲔᲡᲢᲜᲘᲡ ᲐᲡᲡᲠ
ᲗᲣᲠᲥᲔᲗᲘ
ᲡᲝᲛᲮᲔᲗᲘᲡ ᲡᲡᲠ
ᲐᲖᲔᲠᲑᲐᲘᲯᲐᲜᲘ ᲡᲡᲠ
ᲨᲐᲕᲘ ᲖᲦᲕᲐ
ᲒᲐᲒᲠᲐ
ᲑᲘᲭᲕᲘᲜᲗᲐ
ᲒᲣᲓᲐᲣᲗᲐ
ᲡᲝᲩᲣᲛᲘ
ᲒᲣᲚᲠᲘᲤᲨᲘ
ᲝᲩᲐᲛᲩᲘᲠᲔ
ᲒᲐᲚᲘ
ᲬᲐᲚᲔᲜᲯᲘᲮᲐ
ᲩᲮᲝᲠᲝᲬᲧᲣ
ᲖᲣᲒᲓᲘᲓᲘ
ᲛᲔᲡᲢᲘᲐ
ᲚᲔᲜᲢᲔᲮᲘ
ᲪᲐᲒᲔᲠᲘ
ᲝᲜᲘ
ᲐᲛᲑᲠᲝᲚᲐᲣᲠᲘ
ᲮᲝᲑᲘ
ᲒᲔᲒᲔᲭᲙᲝᲠᲘ
ᲬᲧᲐᲚᲢᲣᲑᲝ
ᲪᲮᲐᲙᲐᲘᲐ
ᲐᲑᲐᲨᲐ
ᲬᲣᲚᲣᲙᲘᲫᲔ
ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘ
ᲢᲧᲘᲑᲣᲚᲘ
ᲡᲐᲩᲮᲔᲠᲔ
ᲭᲘᲐᲗᲣᲠᲐ
ᲤᲝᲗᲘ
ᲡᲐᲛᲢᲠᲔᲓᲘᲐ
ᲗᲔᲠᲯᲝᲚᲐ
ᲪᲮᲘᲜᲕᲐᲚᲘ
ᲚᲐᲜᲩᲮᲣᲗᲘ
ᲖᲕᲐᲜᲘ
ᲛᲐᲘᲐᲙᲝᲕᲡᲙᲘ
ᲖᲔᲡᲢᲐᲤᲝᲜᲘ
ᲮᲐᲨᲣᲠᲘ
ᲩᲝᲮᲐᲢᲐᲣᲠᲘ
ᲝᲠᲯᲝᲜᲘᲙᲘᲫᲔ
ᲛᲐᲮᲐᲠᲐᲫᲔ
ᲥᲝᲑᲣᲚᲔᲗᲘ
ᲑᲐᲗᲣᲛᲘ
ᲐᲭᲐᲠᲘᲡ ᲐᲡᲡᲠ
ᲥᲔᲓᲐ
ᲮᲣᲚᲝ
ᲨᲣᲐᲮᲔᲕᲘ
ᲮᲔᲚᲕᲐᲩᲐᲣᲠᲘ
ᲐᲓᲘᲒᲔᲜᲘ
ᲐᲮᲐᲚᲪᲘᲮᲔ
ᲐᲡᲞᲘᲜᲫᲐ
ᲐᲮᲐᲚᲥᲐᲚᲐᲥᲘ
ᲑᲝᲒᲓᲐᲜᲝᲕᲙᲐ
ᲬᲐᲚᲙᲐ
ᲗᲔᲗᲠᲘ ᲬᲧᲐᲠᲝ
ᲛᲐᲠᲜᲔᲣᲚᲘ
ᲑᲝᲚᲜᲘᲡᲘ
ᲓᲛᲐᲜᲘᲡᲘ
ᲒᲐᲠᲓᲐᲑᲐᲜᲘ
ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ
ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲘ
ᲛᲪᲮᲔᲗᲐ
ᲙᲐᲡᲞᲘ
ᲓᲣᲨᲔᲗᲘ
ᲗᲘᲐᲜᲔᲗᲘ
ᲚᲔᲜᲘᲜᲒᲝᲠᲘ
ᲪᲮᲘᲜᲕᲐᲚᲘ
ᲯᲐᲕᲐ
ᲧᲐᲖᲑᲔᲒᲘ
ᲐᲮᲛᲔᲢᲐ
ᲧᲕᲐᲠᲔᲚᲘ
ᲗᲔᲚᲐᲕᲘ
ᲚᲐᲒᲝᲓᲔᲮᲘ
ᲒᲣᲠᲯᲐᲐᲜᲘ
ᲡᲐᲒᲐᲠᲔᲯᲝ
ᲡᲘᲦᲜᲐᲦᲘ
ᲬᲘᲗᲔᲚᲬᲧᲐᲠᲝ
ᲞᲘᲠᲝᲑᲘᲗᲘ ᲐᲦᲜᲘᲨᲕᲜᲔᲑᲘ
ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ᲙᲐᲕᲨᲘᲠᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝ ᲡᲐᲖᲦᲕᲐᲠᲘ
ᲡᲐᲖᲦᲕᲐᲠᲘ ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ᲙᲐᲕᲨᲘᲠᲘᲡ ᲠᲔᲡᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲔᲑᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ
ᲐᲕᲢᲝᲜᲝᲛᲘᲣᲠᲘ ᲠᲔᲡᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲝᲚᲥᲘᲡ ᲡᲐᲖᲦᲕᲐᲠᲘ
ᲓᲔᲓᲐᲥᲐᲚᲐᲥᲘ
ᲐᲕᲢᲝᲜᲝᲛᲘᲣᲠᲘ ᲠᲔᲡᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲝᲚᲥᲘᲡ ᲪᲔᲜᲢᲠᲘ
ᲓᲐᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲞᲣᲜᲥᲢᲘ
© M.Shekiladze, 2017

რუკაზე ციფრებით აღნიშნულია :

საქართველოს რესპუბლიკა

1. აფხაზეთის არ
2. აჭარის არ

აზერბაიჯანის რესპუბლიკა

3. ნახჩივანის არ
4. მთიანი ყარაბაღის არ

რუსეთის ფედერაცია

5. ადიღეს არ (კრასნოდარის მხარე)
6. ყარაჩაი-ჩერქეზეთის არ (სტავროპოლის მხარე)
7. ყაბარდო-ბალყარეთის არ
8. ჩრდილოეთ ოსეთის არ
9. ინგუშეთის არ
10. ჩეჩნეთის არ

რუსეთის თავდასხმა საქართველოზე
2008 წლის აგვისტოს ომი

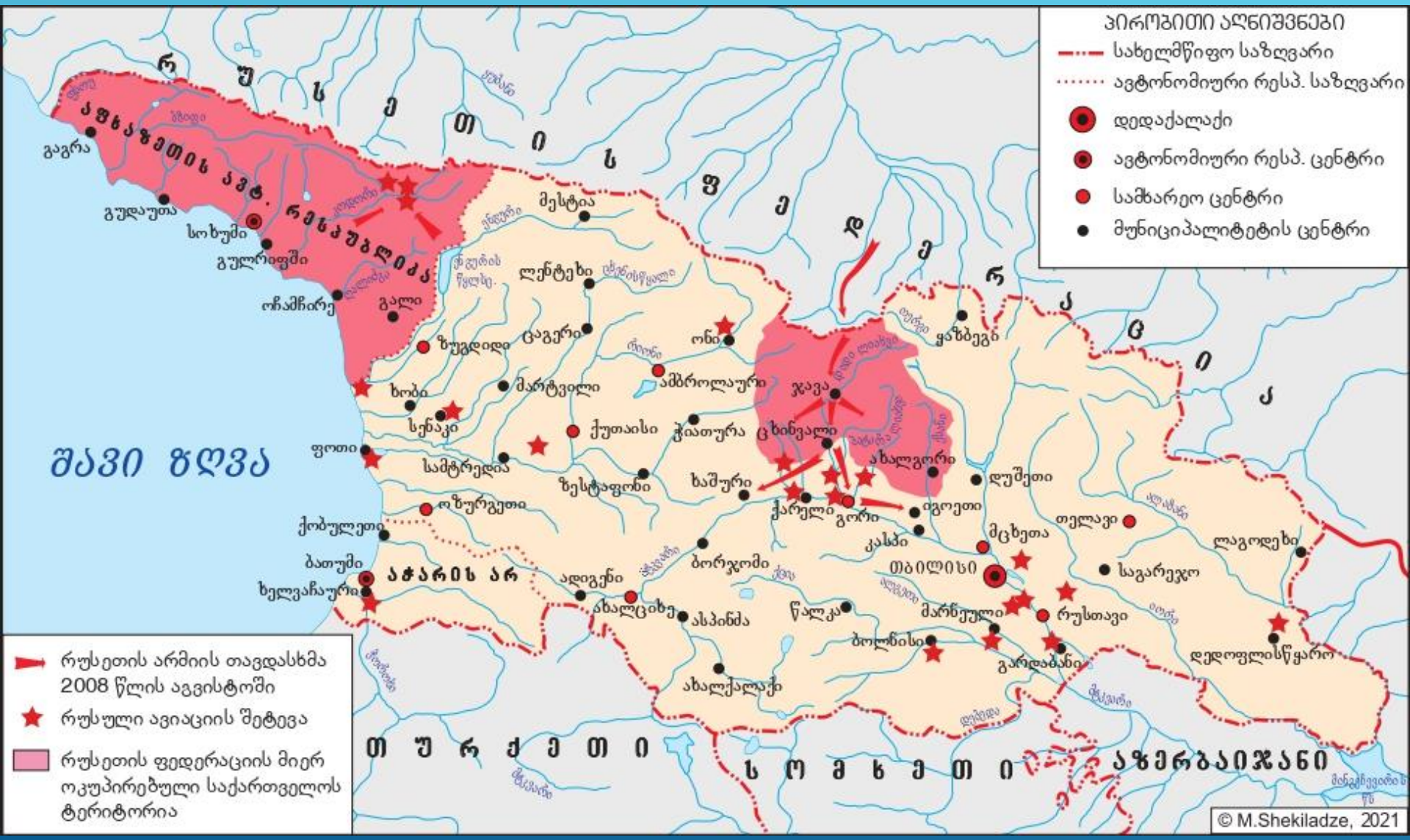

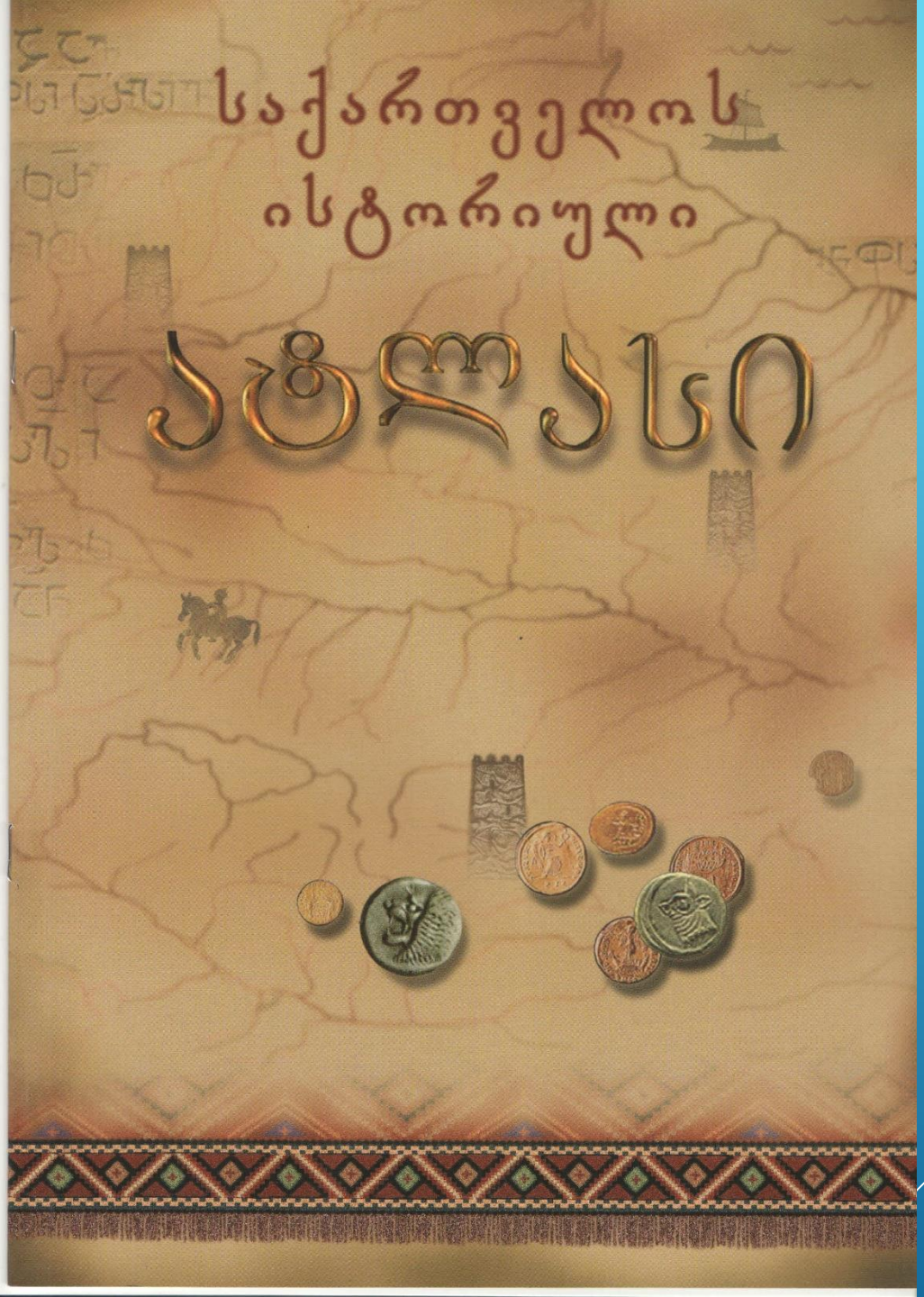
საქართველოს
ისტორიული
ატლასი

მეორე სესია:

„კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები ოკუპირებულ ტერიტორიებზე“

საქართველოს კანონი
ოკუპირებული ტერიტორიების შესახებ

საქართველო არის სუვერენული, ერთიანი და განუყოფელი სახელმწიფო და მის ტერიტორიაზე ნებისმიერი სხვა სახელმწიფოს შეიარაღებული ძალების ყოფნა საქართველოს სახელმწიფოს მკაფიოდ და ნებაყოფლობით განცხადებული თანხმობის გარეშე, 1907 წლის ჰააგის რეგულაციების, 1949 წლის ჟენევის IV კონვენციისა და საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის ნორმების შესაბამისად, არის სუვერენული სახელმწიფოს ტერიტორიის უკანონო სამხედრო ოკუპაცია.

მუხლი 1. კანონის მიზანი

ამ კანონის მიზანია განსაზღვროს იმ ტერიტორიების სტატუსი, რომლებიც ოკუპირებულია რუსეთის ფედერაციის სამხედრო აგრესიის შედეგად, დაადგინოს ამ ტერიტორიების განსაკუთრებული სამართლებრივი რეჟიმი.

მუხლი 2. ოკუპირებული ტერიტორიები და საზღვაო ზონები

ამ კანონის მიზნებისათვის ოკუპირებული ტერიტორიები და საზღვაო ზონებია (შემდგომ – ოკუპირებული ტერიტორიები):

ა) აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიები;

ბ) ცხინვალის რეგიონი (ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიები);

გ) შავ ზღვაზე: რუსეთის ფედერაციასთან საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის მდინარე ფსოუდან სამხრეთით მდინარე ენგურის შავ ზღვასთან ჩადინების ადმინისტრაციული საზღვრის გასწვრივ მიმდებარე საზღვაო აკვატორიაში შემავალი საქართველოს შიდა წყლები და ტერიტორიული ზღვა, მათი ფსკერი და წიაღი, რომლებზედაც საქართველო ახორციელებს სუვერენიტეტს, აგრეთვე საზღვაო ზონები: მიმდებარე ზონა, განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონა და კონტინენტური შელფი, სადაც საქართველო თავისი კანონმდებლობისა და საერთაშორისო სამართლის ნორმების, კერძოდ, „საზღვაო სამართლის შესახებ“ გაეროს 1982 წლის კონვენციის შესაბამისად, მიმდებარე ზონაში სარგებლობს ფისკალური, სანიტარიული, საიმიგრაციო და საგადასახადო უფლებებით, ხოლო განსაკუთრებულ ეკონომიკურ ზონაში და კონტინენტურ შელფზე – სუვერენული უფლებებითა და იურისდიქციით;

დ) ამ მუხლის „ა“, „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული ტერიტორიების ზემოთ არსებული საჰაერო სივრცე.

საქართველოს 2010 წლის 12 ნოემბრის კანონი №3806-სსმI, №66,03.12.2010წ., მუხ.414

მუხლი 3. ოკუპირებული ტერიტორიების სამართლებრივი რეჟიმი

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ამ კანონის მოქმედების ვადით ვრცელდება საგანგებო მდგომარეობის რეჟიმი, აგრეთვე განსაკუთრებული სამართლებრივი რეჟიმი, რაც გულისხმობს შეზღუდვებს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე თავისუფლად გადაადგილების, ამ კანონით გათვალისწინებული ეკონომიკური საქმიანობის განხორციელების, უძრავ ქონებასთან დაკავშირებით გარიგების დადებისა და ამ კანონით განსაზღვრულ სხვა საკითხებთან დაკავშირებით.

მუხლი 4. თავისუფლად გადაადგილების შეზღუდვა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე

1. უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისათვის და მოქალაქეობის არმქონე პირებისათვის ოკუპირებულ ტერიტორიებზე შესვლა დაშვებულია მხოლოდ:

ა) აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიებზე – ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის მიმართულებიდან;

ბ) ცხინვალის რეგიონში (ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიებზე) – გორის მუნიციპალიტეტის მიმართულებიდან.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში განსაზღვრულის გარდა, ყველა სხვა მიმართულებიდან ოკუპირებულ ტერიტორიებზე შესვლა უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისათვის და მოქალაქეობის არმქონე პირებისათვის აკრძალულია და ისჯება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით.

3. განსაკუთრებულ შემთხვევაში ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ პირებზე შეიძლება გაიცეს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე აკრძალული მიმართულებებიდან შესვლის სპეციალური ნებართვა საქართველოს მთავრობის სამართლებრივი აქტით დადგენილი წესით, თუ ეს ემსახურება საქართველოს სახელმწიფო ინტერესებს, კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების, დეოკუპაციის, ომით დაზარალებულ მოსახლეობას შორის წდობის აღდგენის ან ჰუმანიტარულ მიზნებს.

4. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული აკრძალვა და შესაბამისი პასუხისმგებლობა არ ვრცელდება:

ა) უცხო ქვეყნის მოქალაქეზე ან მოქალაქეობის არმქონე პირზე, რომელიც საქართველოში უშუალოდ იმ ტერიტორიებიდან შემოვიდა, სადაც მის სიცოცხლეს ან თავისუფლებას „ლტოლვილთა სტატუსის შესახებ“ გაეროს 1951 წლის კონვენციის პირველი მუხლით გათვალისწინებული საფრთხე ემუქრებოდა და რომელიც საქართველოში უნებართვოდ იმყოფება და იმავე კონვენციისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად თავშესაფარს სთხოვს საქართველოს ხელისუფლებას, იმ პირობით, რომ ის დაუყოვნებლივ გამოცხადდება ხელისუფლების ორგანოში და წარადგენს სათანადო განმარტებას საქართველოში უკანონო შემოსვლის ან

უნებართვო ყოფნის შესახებ, და თუ მის ქმედებაში არ არის სხვა დანაშაულის ნიშნები, აგრეთვე პირზე, რომელმაც აღნიშნული ქმედება ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლად ყოფნის გამო, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლის სტატუსის მოპოვებამდე ჩაიდინა;

ბ) იმ პირზე, რომელიც ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ახორციელებს გადაუდებელ ჰუმანიტარულ დახმარებას მოსახლეობის სიცოცხლის უფლების უზრუნველსაყოფად, კერძოდ, მოსახლეობას უზრუნველყოფს საკვებით, მედიკამენტებითა და პირველადი მოთხოვნილების საგნებით;

გ) იმ პირზე, რომელზედაც გაცემულია პირადობის ნეიტრალური მოწმობა ან/და ნეიტრალური სამგზავრო დოკუმენტი.

5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული პირები ვალდებული არიან ოკუპირებულ ტერიტორიებზე აკრძალული მიმართულებიდან შესვლამდე, ხოლო შეუძლებლობის შემთხვევაში – შესვლის შემდგომ გონივრულ ვადაში, შეატყობინონ საქართველოს მთავრობას ოკუპირებულ ტერიტორიებზე შესვლისა და ამ ტერიტორიებიდან გასვლის დრო. ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული პირები ასევე ვალდებული არიან წარადგინონ ინფორმაცია იმ დახმარების შესახებ, რომელიც მათ გაუწიეს მოსახლეობას.

საქართველოს 2010 წლის 26 თებერვლის კანონი №2676-სსმI, №10, 16.03.2010წ., მუხ.39
საქართველოს 2011 წლის 1 ივლისის კანონი №4994 - ვებგვერდი, 15.07.2011წ.
საქართველოს 2015 წლის 17 ივლისის კანონი №4061 - ვებგვერდი, 29.07.2015წ.

მუხლი 5. უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლება ოკუპირებულ ტერიტორიებზე

1. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე უძრავ ქონებასთან დაკავშირებით საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნათა დარღვევით დადებული ნებისმიერი გარიგება დადების მომენტიდან ბათილად ითვლება და სამართლებრივ შედეგებს არ წარმოშობს.

2. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საკუთრების უფლება დაცულია და რეგულირდება საქართველოს კანონმდებლობით.

საქართველოს 2010 წლის 26 თებერვლის კანონი №2676-სსმI, №10, 16.03.2010წ., მუხ.39

მუხლი 6. ეკონომიკური საქმიანობის შეზღუდვა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე

1. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე აკრძალულია შემდეგი სახის საქმიანობა:

ა) ნებისმიერი ეკონომიკური (სამეწარმეო ან არასამეწარმეო) საქმიანობა, მიუხედავად იმისა, ხორციელდება თუ არა იგი მოგების, შემოსავლის ან კომპენსაციის მისაღებად, თუ ასეთი საქმიანობა „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“, „მეწარმეთა შესახებ“, „მუზეუმების შესახებ“, „წყლის შესახებ“, „საჯარო რეესტრის შესახებ“ და „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონების, საქართველოს საზღვაო კოდექსის ან საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით საჭიროებს შესაბამისი ლიცენზიის ან ნებართვის მოპოვებას, ავტორიზაციის ან რეგისტრაციის გავლას, ან თუ ასეთი საქმიანობა საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად საჭიროებს შეთანხმებას, ასეთის არარსებობის შემთხვევაში;

ბ) სამხედრო და ორმაგი დანიშნულების პროდუქციის შეტანა ან/და გამოტანა;

გ) საერთაშორისო საჰაერო და საზღვაო მიმოსვლა, გარდა გაეროს 1982 წლის საზღვაო სამართლის შესახებ კონვენციით დადგენილი შემთხვევებისა;

$გ^1$) სარკინიგზო მიმოსვლა და საერთაშორისო საგზაო სატრანსპორტო გადაზიდვა;

დ) სახელმწიფო რესურსებით სარგებლობა;

ე) ფულადი გადარიცხვების ორგანიზება;

ვ) ამ პუნქტის „ა“-„ე“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული საქმიანობის დაფინანსება ან რაიმე სხვა ფორმით ხელშეწყობა.

2. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული აკრძალული საქმიანობის განხორციელება დაშვებულია მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევაში სპეციალური თანხმობით, რომელიც გაიცემა საქართველოს მთავრობის სამართლებრივი აქტით დადგენილი წესით, თუ ეს ემსახურება საქართველოს სახელმწიფო ინტერესებს, კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების, დეოკუპაციის, ომით დაზარალებულ მოსახლეობას შორის ნდობის აღდგენის ან ჰუმანიტარულ მიზნებს.

3. ამ მუხლის მოთხოვნათა დარღვევა იწვევს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ პასუხისმგებლობას.

4. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული საქმიანობის განხორციელებისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი სანქციები ვრცელდება დაკავშირებულ პირებზედაც, ანუ იმ პირებზე, რომლებიც პირდაპირ ან არაპირდაპირ მონაწილეობენ ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული საქმიანობის განმახორციელებელი პირების კაპიტალში ან/და რაიმე ფორმით გავლენას ახდენენ მათ მიერ გადაწყვეტილების მიღებაზე.

5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტის მიზნებისათვის დაკავშირებული პირები არიან:

ა) პირი, რომელსაც ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული საქმიანობის განმახორციელებელ პირში აქვს წილი ან აქციათა 5%-ზე მეტი;

ბ) პირი, რომელსაც აქვს წილი ან აქციათა 25%-ზე მეტი ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ პირში;

გ) პირი, რომელსაც აქვს წილი ან აქციათა 50%-ზე მეტი ამ პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ პირში.

6. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული აკრძალვა და ამავე მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებით განსაზღვრული პასუხისმგებლობა არ ვრცელდება იმ პირებზე, რომლებიც ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ახორციელებენ გადაუდებელ ჰუმანიტარულ დახმარებას მოსახლეობის სიცოცხლის უფლების უზრუნველსაყოფად, კერძოდ, მოსახლეობას უზრუნველყოფენ საკვებით, მედიკამენტებითა და პირველადი მოთხოვნილების საგნებით.

7. ამ მუხლის მე-6 პუნქტით გათვალისწინებული პირები ვალდებული არიან ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ამ მუხლის მე-6 პუნქტით განსაზღვრული საქმიანობის განხორციელებამდე, ხოლო შეუძლებლობის შემთხვევაში – მისი განხორციელების შემდგომ გონივრულ ვადაში, შეატყობინონ საქართველოს მთავრობას ოკუპირებულ ტერიტორიებზე განსახორციელებელი/განხორციელებული შესაბამისი საქმიანობის დაწყებისა და დასრულების დრო, აგრეთვე წარუდგინონ ინფორმაცია იმ დახმარების შესახებ, რომელიც მათ გაუწიეს მოსახლეობას.

საქართველოს 2010 წლის 26 თებერვლის კანონი №2676-სსმI, №10, 16.03.2010წ., მუხ.39
საქართველოს 2010 წლის 17 დეკემბრის კანონი №4145-სსმI, №76,29.12.2010წ., მუხ.517

მუხლი 7. ადამიანის უფლებათა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე

1. ოკუპირებული ტერიტორიები საქართველოს ტერიტორიის განუყოფელი ნაწილია და მათზე ვრცელდება საქართველოს კანონმდებლობა. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საქართველოს კონსტიტუციით განსაზღვრული ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებების დარღვევისათვის პასუხისმგებლობა ეკისრება რუსეთის ფედერაციას საერთაშორისო სამართლის ნორმების შესაბამისად.

2. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლება ვალდებულია შესაბამის საერთაშორისო ორგანიზაციებს პერიოდულად მიაწოდოს ინფორმაცია ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტების შესახებ.

3. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საქართველოს მოქალაქეებისათვის, მოქალაქეობის არმქონე პირებისათვის და სათანადო წებართვით საქართველოში მყოფი და ოკუპირებულ ტერიტორიებზე გადასული უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისათვის მიყენებული მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურებისთვის რუსეთის ფედერაციის, როგორც სამხედრო ოკუპაციის განმახორციელებელი სახელმწიფოს, პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საერთაშორისო სამართლის ნორმებისა და პრინციპების შესაბამისად.

4. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისთვის რუსეთის ფედერაციის, როგორც სამხედრო ოკუპაციის განმახორციელებელი სახელმწიფოს, პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საერთაშორისო სამართლის ნორმებისა და პრინციპების შესაბამისად.

საქართველოს 2010 წლის 26 თებერვლის კანონი №2676-სსმI, №10, 16.03.2010წ., მუხ.39

მუხლი 8. უკანონო ორგანოები (თანამდებობის პირები)

1. უკანონოა ნებისმიერი ორგანო (თანამდებობის პირი), რომელიც შექმნილი (დანიშნული/არჩეული) არ არის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით ან/და რაიმე ფორმით ფაქტობრივად ახორციელებს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საკანონმდებლო, აღმასრულებელ ან სასამართლო ფუნქციებს ან სხვა საქმიანობას, რაც მიეკუთვნება საქართველოს სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა ფუნქციებს.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ორგანოების მიერ გამოცემული ნებისმიერი აქტი არარად ითვლება და სამართლებრივ შედეგებს არ წარმოშობს, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა აღნიშნული აქტი საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით განიხილება საქართველოს მოქალაქეობის დადგენის, პირადობის ნეიტრალური მოწმობის, ნეიტრალური სამგზავრო დოკუმენტის გაცემის, დაბადების, ქორწინების, განქორწინების, გარდაცვალების, აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ან ცხინვალის რეგიონში (ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში) პირის ლეგიტიმურად ცხოვრების ფაქტის დადგენისა და მისი რეგისტრაციის მიზნებისათვის.

3. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე სამოქალაქო მნიშვნელობის მქონე ფაქტების დადგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილია „სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

საქართველოს 2010 წლის 26 თებერვლის კანონი №2676-სსმI, №10, 16.03.2010წ., მუხ.39
საქართველოს 2011 წლის 1 ივლისის კანონი №4994 - ვებგვერდი, 15.07.2011წ.
საქართველოს 2011 წლის 20 დეკემბრის კანონი №5576- ვებგვერდი, 28.12.2011წ.
საქართველოს 2018 წლის 6 ივნისის კანონი №2474 – ვებგვერდი, 21.06.2018წ.

მუხლი 9. საქართველოს ხელისუფლების ვალდებულება

1. საქართველოს ხელისუფლება ამ კანონის მოთხოვნათა დარღვევისას ვალდებულია მიმართოს საქართველოს კანონმდებლობითა და საერთაშორისო სამართლით გათვალისწინებულ ყველა მექანიზმს საქართველოს კანონიერი ინტერესებისა და უსაფრთხოების დაცვის მიზნით.

2. საქართველოს მთავრობა ვალდებულია უზრუნველყოს ორმხრივი ხელშეკრულებების გაფორმება ხელშეკრულების მონაწილე სახელმწიფოს მიერ ამ კანონის მოთხოვნათა დამრღვევი პირის მიმართ ამავე სახელმწიფოს კანონმდებლობით დადგენილი შესაბამისი სანქციების გამოყენების უზრუნველყოფის მიზნით.

მუხლი 10. გარდამავალი დებულებანი

1. საქართველოს მთავრობამ ამ კანონის ამოქმედებიდან 1 თვის ვადაში უზრუნველყოს ყველა სამართლებრივი აქტის მიღება, რომელიც გათვალისწინებულია ამ კანონით და ადგენს განსაკუთრებულ რეჟიმს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე.

2. 2008 წლის 12 აგვისტოს ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმებიდან გამომდინარე, ამ კანონის მოქმედება ასევე ვრცელდება შემდეგ ტერიტორიებზე: საჩხერის რაიონის სოფელ პერევზე, ქურთის, ერედვისა და აჟარის მუნიციპალიტეტების და ახალგორის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიებზე.

მუხლი 11. კანონის ამოქმედება

1. ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

2. ამ კანონის მე-5, მე-6 და მე-8 მუხლების მოქმედება გავრცელდეს 1990 წლიდან წარმოშობილ ურთიერთობებზე. უკუძალა არ აქვს ამ მუხლების არც ერთ დებულებას, რომელიც მიუთითებს სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობაზე.

3. ამ კანონით გათვალისწინებული სამართლებრივი რეჟიმი მოქმედებს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საქართველოს იურისდიქციის სრულად აღდგენამდე.

4. 2012 წლის 1 იანვრამდე საქართველოს პარლამენტი დეოკუპაციის პროცესის შესაბამისად იმსჯელებს ამ კანონში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის მიზანშეწონილობის თაობაზე.

საქართველოს 2010 წლის 26 თებერვლის კანონი №2676-სსმI, №10, 16.03.2010წ., მუხ.39

საქართველოს პრეზიდენტი მ. სააკაშვილი
თბილისი,

2008 წლის 23 ოქტომბერი.
№431–IIს

მუხლი 7. ადამიანის უფლებათა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე

1. ოკუპირებული ტერიტორიები საქართველოს ტერიტორიის განუყოფელი ნაწილია და მათზე ვრცელდება საქართველოს კანონმდებლობა. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საქართველოს კონსტიტუციით განსაზღვრული ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებების დარღვევისათვის პასუხისმგებლობა ეკისრება რუსეთის ფედერაციას საერთაშორისო სამართლის ნორმების შესაბამისად.

2. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლება ვალდებულია შესაბამის საერთაშორისო ორგანიზაციებს პერიოდულად მიაწოდოს ინფორმაცია ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტების შესახებ.

3. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საქართველოს მოქალაქეებისათვის, მოქალაქეობის არმქონე პირებისათვის და სათანადო ნებართვით საქართველოში მყოფი და ოკუპირებულ ტერიტორიებზე გადასული უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისათვის მიყენებული მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურებისთვის რუსეთის ფედერაციის, როგორც სამხედრო ოკუპაციის განმახორციელებელი სახელმწიფოს, პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საერთაშორისო სამართლის ნორმებისა და პრინციპების შესაბამისად.

4. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისთვის რუსეთის ფედერაციის, როგორც სამხედრო ოკუპაციის განმახორციელებელი სახელმწიფოს, პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საერთაშორისო სამართლის ნორმებისა და პრინციპების შესაბამისად.

საქართველოს 2010 წლის 26 თებერვლის კანონი №2676-სსმI, №10, 16.03.2010წ., მუხ.39

პატარა ლიახვის ხეობის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები

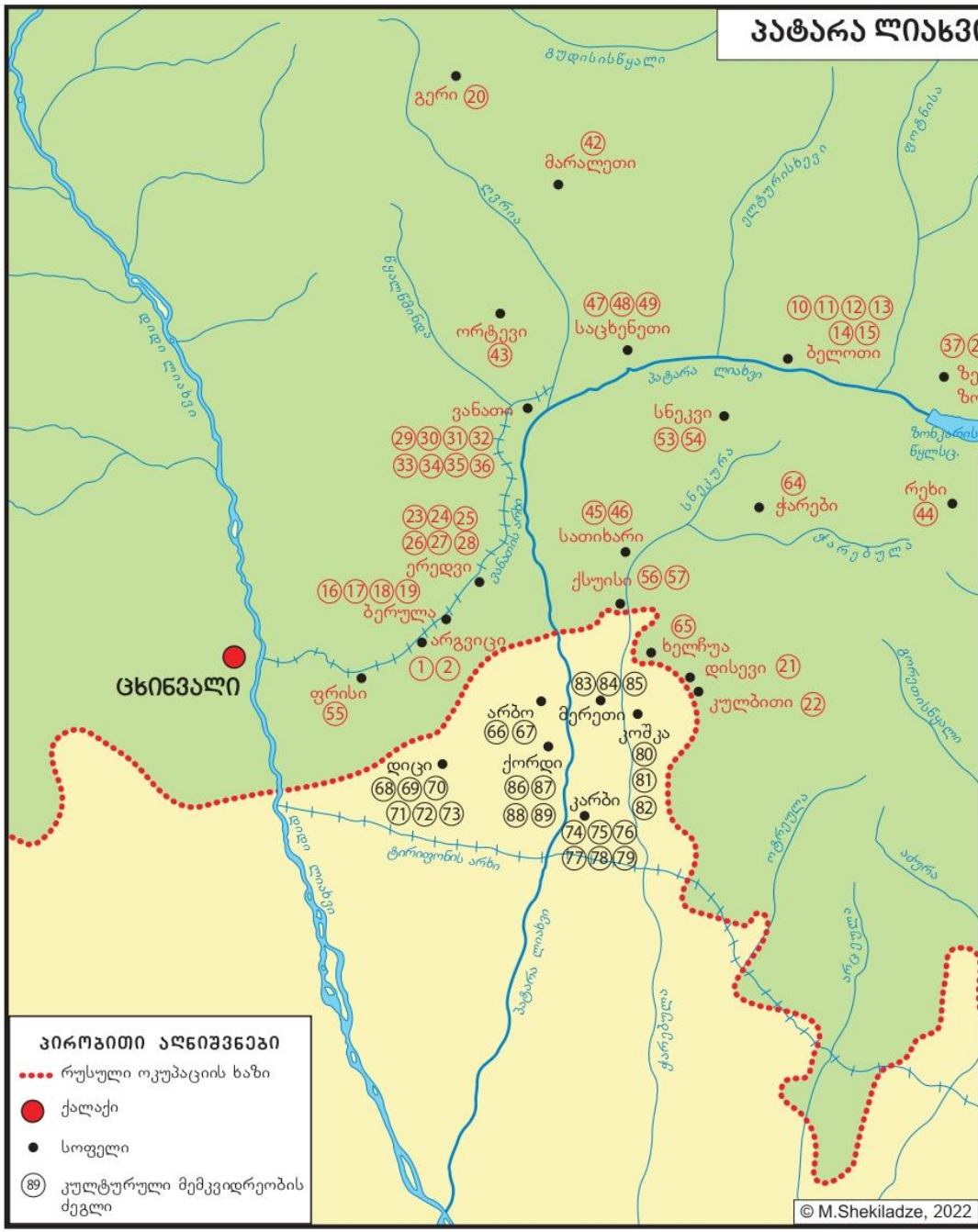

ᲐᲠᲒᲕᲘᲪᲘ
1. ღვთისმშობელი
2. ნმ. გიორგი

ᲐᲬᲠᲘᲡᲮᲔᲕᲘ
3. აწრისხევის ციხე
4. ქრიის ციხე
5. სადარაჯო კოშკი
6. ნმ. მარიამი
7. ღვთისმშობელი
8. სამება
9. ლომისას ნიში

ᲑᲔᲚᲝᲗᲘ
10. ციხე-გლავანი
11. დარბაზული ეკლესია
12. ფოხალას ციხე
13. ქაშუეთის ეკლესია
14. ღვთისმშობელი
15. ლომისის ეკლესია

ᲑᲔᲠᲣᲚᲐ
16. მცხეთიჯვარი
17. ნმ. ელიას ეკლესია
18. ბერის საყდარი
19. კოშკი

ᲒᲔᲠᲘ
20. ნმ. გიორგი

ᲓᲘᲡᲔᲕ-ᲙᲣᲚᲑᲘᲗᲘ
21. ძელიცხოველი
22. ღვთისმშობელი

ᲔᲠᲔᲓᲕᲘ
23. ნმ. გიორგი
24. ერედვის ციხე
25. ბერის საყდარი
26. ნითელი საყდარი
27. კავთის ნიში
28. ბარბალეს ნიში

ᲕᲐᲜᲐᲗᲘ
29. ვანათის ციხე
30. მაცხოვრის ეკლესია
31. მაცხოვარი
32. ღვთისმშობლის დარბაზული ეკლესია
33. ღვთისმშობლის ბაზილიკური ეკლესია
34. ღვთისმშობლის გუმბათოვანი ეკლესია
35. ნმ. მარიამის ნიში
36. „დაშლილი საყდარი“

ᲖᲝᲜᲙᲐᲠᲘ
37. ღვთისმშობლის ეკლესია
38. შიონმინდა
39. საცხოვრებელი დარბაზი

ᲘᲜᲐᲣᲠᲘ
40. ბეხუშეს ციხე
41. ზურგიანი კოშკი

ᲛᲐᲠᲐᲚᲔᲗᲘ
42. ნაეკლესიარი

ᲝᲠᲢᲔᲕᲘ
43. ნმ. გიორგი

რᲔᲮᲘ (ნასოფლარი)
44. რეხის ეკლესია

ᲡᲐᲗᲘᲗᲮᲐᲠᲘ
45. სათიხარის ციხე
46. ღვთისმშობელი

ᲡᲐᲪᲮᲔᲜᲔᲗᲘ
47. „გომართის ეკლესია“
48. კვირაცხოველი
49. ნმ. გიორგი

ᲡᲘᲐᲗᲐ
50. ზურგიანი კოშკი
51. კოშკი
52. ეკლესია

ᲡᲜᲔᲙᲕᲘ
53. ნმ. გიორგი
54. ღვთისმშობელი

ᲤᲠᲘᲡᲘ
55. ღვთისმშობელი

ᲥᲡᲣᲘᲡᲘ
56. მთავარანგელოზი
57. ღვთისმშობელი

ᲨᲐᲛᲑᲘᲔᲗᲘ
58. შამბიეთის კოშკი
59. სასახლე
60. ეკლესია

ᲜᲘᲤᲝᲠᲘ
61. ნმ. გიორგი
62. ნითელი ჯვარი
63. კოშკი

ᲥᲐᲠᲔᲑᲘ
64. ღვთისმშობელი

ᲮᲔᲚᲩᲣᲐ
65. მთავარანგელოზი

ᲐᲠᲑᲝ
66. ნმ. გიორგის დარბაზული ეკლესია
67. ნმ. გიორგის ჯვარგუმბათოვანი ეკლესია

ᲓᲘᲪᲘ
68. მთავარანგელოზი
69. ღვთისმშობელი
70. ლომისის ნიში
71. ატოცის ნმ. გიორგის ნიში
72. ღვთისმშობელი
73. გალავანი

ᲥᲐᲠᲑᲘ
74. ღვთისმშობელი
75. ნმ. მარინე
76. ნმ. სამება
77. გნოლიძეების ციხე
78. ხუბაშვილების კოშკი
79. დავითაშვილების ციხე

ᲙᲝᲨᲙᲐ
80. ჩერქეზიშვილების კოშკი
81. ღვთისმშობელი
82. ნმ. გიორგი

ᲛᲔᲠᲔᲗᲘ
83. მერეთის კოშკი
84. ყველანმინდა
85. ნმ. გიორგი

ᲥᲝᲠᲓᲘ
86. ღვთისმშობელი
87. მთავარანგელოზი
88. ნმ. ბარბარე
89. მახათაანთ ციხე

ᲞᲘᲠᲝᲒᲘᲗᲘ ᲐᲦᲜᲘᲨᲕᲜᲔᲑᲘ

- რუსული ოკუპაციის ხაზი
- ქალაქი
- სოფელი
- (89) კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი

© M.Shekiladze, 2022

შენიშვნა: ნითელი ფერით აღნიშნულია რუსეთის მიერ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მოქცეული ძეგლები

Cultural Heritage Sites of Patara Liakhvi Gorge

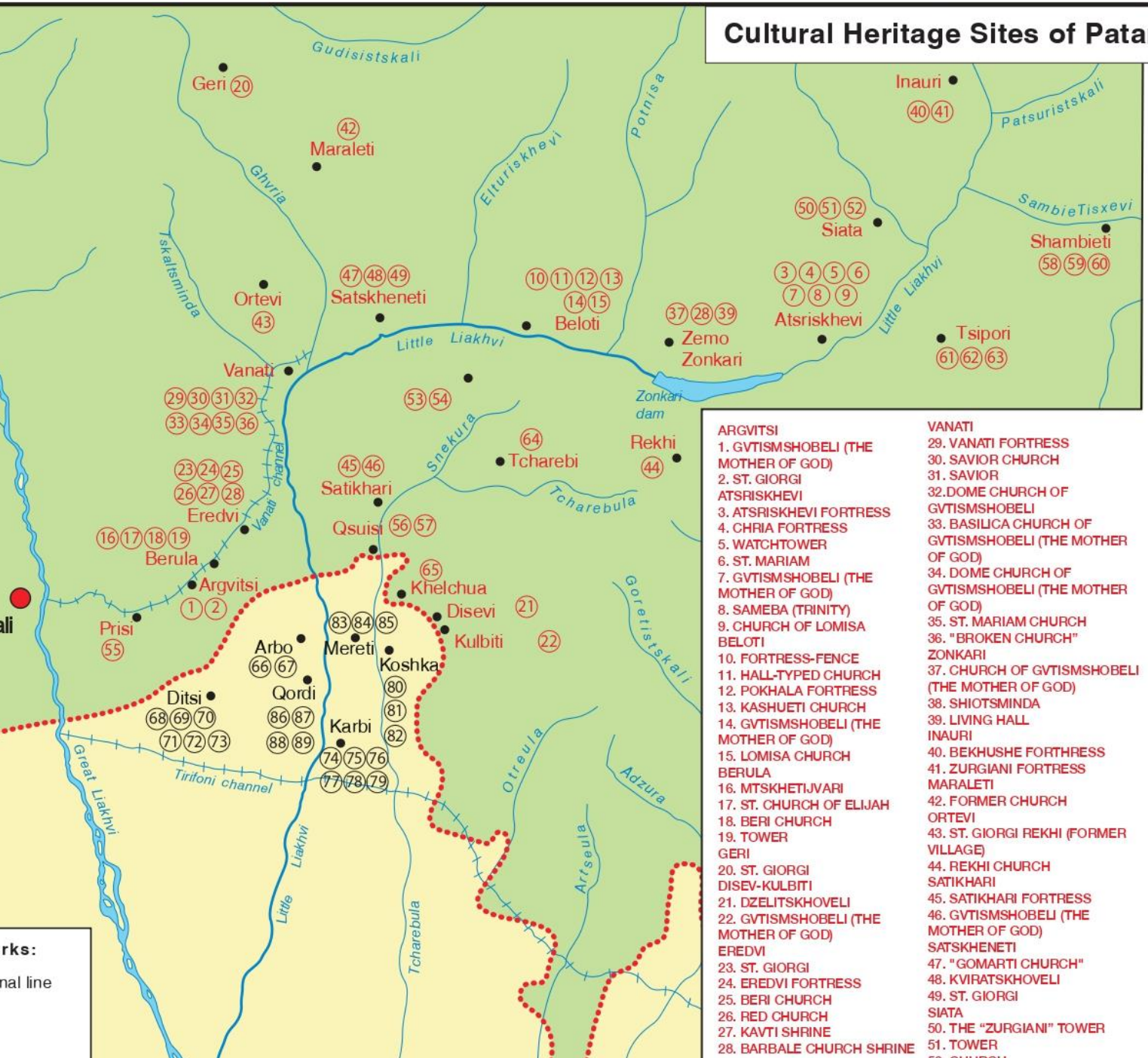

SNEKVI
53. ST. GIORGI
54. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
PRISI
55. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
KSUISI
56. ARCHANGEL
57. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
SHAMBIETI
58. SHAMBIETI TOWER
59. PALACE
60. CHURCH
TSIPORI
61. ST. GIORGI
62. RED CROSS
63. TOWER
TCHAREBI
64. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
KHELCHUA
65. ARCHANGEL

ARGVITSI
1. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
2. ST. GIORGI
ATSRISKHEVI
3. ATSRISKHEVI FORTRESS
4. CHRIA FORTRESS
5. WATCHTOWER
6. ST. MARIAM
7. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
8. SAMEBA (TRINITY)
9. CHURCH OF LOMISA
BELOTI
10. FORTRESS-FENCE
11. HALL-TYPED CHURCH
12. POKHALA FORTRESS
13. KASHUETI CHURCH
14. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
15. LOMISA CHURCH
BERULA
16. MTSKHETIJVARI
17. ST. CHURCH OF ELIJAH
18. BERI CHURCH
19. TOWER
GERI
20. ST. GIORGI
DISEV-KULBITI
21. DZELITSKHOVELI
22. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
EREDVI
23. ST. GIORGI
24. EREDVI FORTRESS
25. BERI CHURCH
26. RED CHURCH
27. KAVTI SHRINE
28. BARBALE CHURCH SHRINE

VANATI
29. VANATI FORTRESS
30. SAVIOR CHURCH
31. SAVIOR
32.DOME CHURCH OF GVTISMSHOBELI
33. BASILICA CHURCH OF GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
34. DOME CHURCH OF GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
35. ST. MARIAM CHURCH
36. "BROKEN CHURCH"
ZONKARI
37. CHURCH OF GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
38. SHIOTSMINDA
39. LIVING HALL
INAURI
40. BEKHUSHE FORTHRESS
41. ZURGIANI FORTRESS
MARALETI
42. FORMER CHURCH
ORTEVI
43. ST. GIORGI REKHI (FORMER VILLAGE)
44. REKHI CHURCH
SATIKHARI
45. SATIKHARI FORTRESS
46. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
SATSKHENETI
47. "GOMARTI CHURCH"
48. KVIRATSKHOVELI
49. ST. GIORGI
SIATA
50. THE "ZURGIANI" TOWER
51. TOWER

ARBO
66. ST. GIORGI'S HALL CHURCH
67. ST. GIORGI'S CROSS-DOMED CHURCH
DITSI
68. ARCHANGEL
69. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
70. LOMISI CHURCH
71. ATOTSI. ST. GIORGI CHURCH
72. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
73. FENCE
KARBI
74. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
75. ST. MARINE
76. ST. SAMEBA (TRINITY)
77. GNOLIDZE FORTRESS
78. KHUBASHVILIS TOWER
79. DAVITASHVILI FORTRESS
KOSHKA
80. CHERKEZISHVILIS TOWER
81. GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
82. ST. GIORGI
MERETI
83. MERETI TOWER
84. KVELATSMINDA
85. ST. GIORGI
KORDI
86. KORDI GVTISMSHOBELI (THE MOTHER OF GOD)
87. ARCHANGEL
88. ST. BARBARE
89. MAKHATAANT FORTRESS

შიდა ქართლი 2

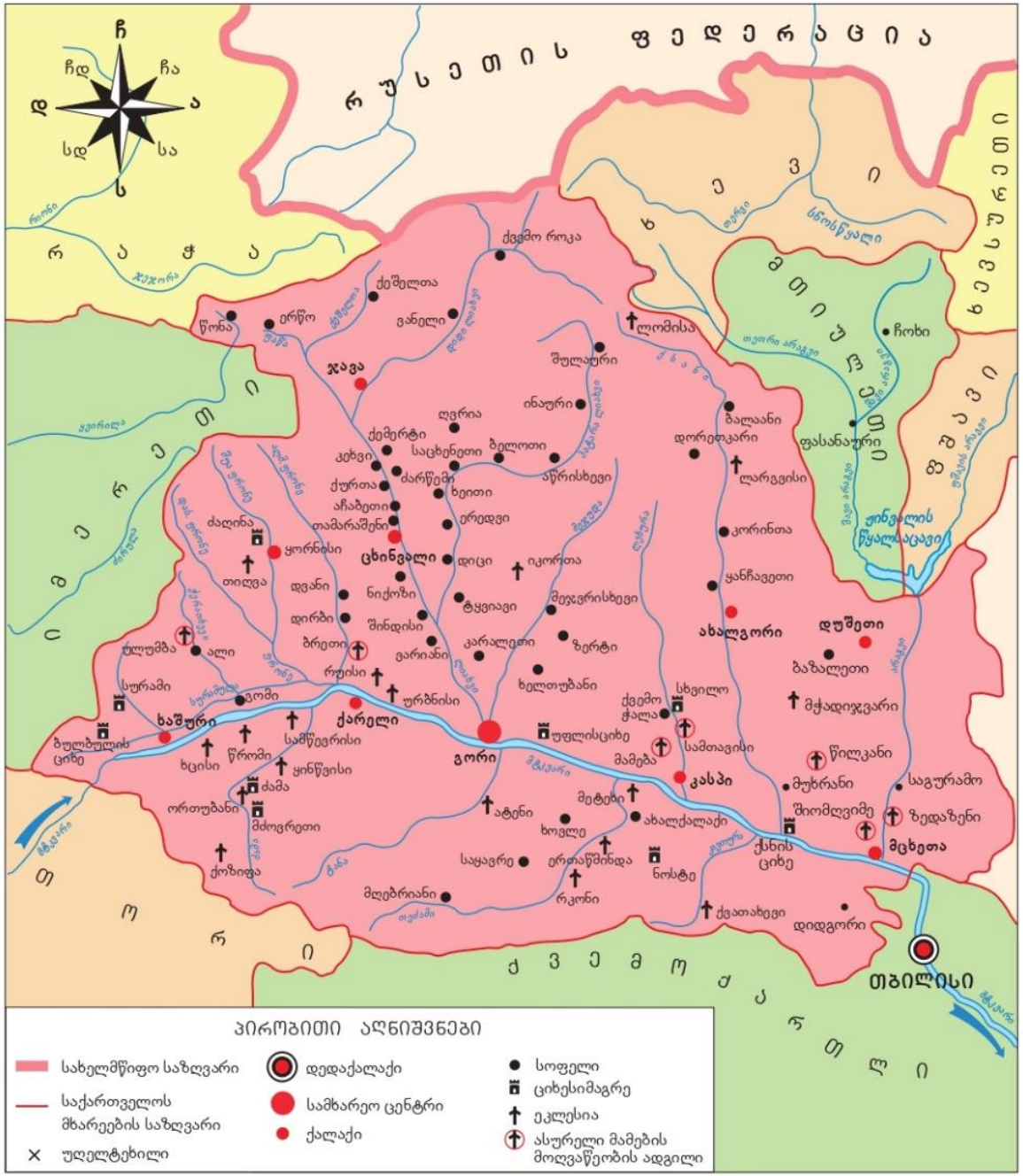
ჩ
ჩდ
ჩა
დ
ა
სდ
სა
ს
რუსეთის ფედერაცია
რაჭა
ხევი
ხევსურეთი
მთიულეთი
ფშავი
ქვემო ქართლი
ზემო ქართლი
ალაგანი
ალაზანი
ბოდბისწყალი
ბორბალა
ბორბალა
ბოლნისი
ბოლნისი
ბოლნისი

დავალება

1. ორმაგი წითელი ხაზით გაავლე საქართველოს სახელმწიფო საზღვარი.
2. წითელი ფანქრით გაავლე საქართველოს მხარეების საზღვრები.
3. გააფერადე წითლად შიდა ქართლის ქალაქების აღმნიშვნელი პუნსონები და მიუწერე სახელები.
4. მიუწერე სახელები ციხესიმაგრეებს.
5. მიუწერე სახელები ეკლესიებს.
6. ცამეტი ასურელი მამიდან ქართლში შვიდი მათგანი მოღვაწეობდა. მოძებნე რუკაზე და წითლად გააფერადე მათი მოღვაწეობის ადგილები (მონასტრები). შეავსე ცხრილი ნიმუშის მიხედვით (დაეხმარება მასწავლებელი).
7. ამოიწერე რუკიდან შიდა ქართლის სოფლები და დააჯგუფე ნიმუშის მიხედვით.
8. გაიხსენე და მოძებნე რუკაზე სოფელი, სადაც იაკობ გოგებაშვილი დაიბადა. რომელი მდინარის ხეობაშია იგი?
9. სოფელ საგურამოში დაიბადა დავით გურამიშვილი, თამარაშენში - ივანე მაჩაბელი, ხოვლეში - ივანე ჯავახიშვილი, ყანჩავეთში - არჩილ ტატუნაშვილი. მოძებნე რუკაზე ეს სოფლები და თანაკლასელებთან ერთად შეისწავლე ამ ადამიანების მოღვაწეობა.
10. გააფერადე შიდა ქართლის ტერიტორია ვარდისფრად.

შიდა ქართლი, რუკა #2

პასუხების ფურცელი (მოსწავლის)

7.	მდ. დიდი ლიახვის ხეობის სოფლები	მდ. პატარა ლიახვის ხეობის სოფლები
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		

6.	მონასტრის სახელწოდება	ასურელი მამის სახელი
1.	ულუმბა	მიქაელ ულუმბოელი
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

8. იაკობ გოგებაშვილის სოფელი ----------.

შიდა ქართლი, რუკა #2

პასუხების ფურცელი მასწავლებლებისთვის

7.	მდ. დიდი ლიახვის ხეობის სოფლები	მდ. პატარა ლიახვის ხეობის სოფლები
1.	შინდისი	ტყვიავი
2.	წიქოზი	დიცი
3.	თამარაშენი	ერედვი
4.	ხეითი	ხეითი
5.	აჩაბეთი	საცხენეთი
6.	ქურთა	ზელოთი
7.	ძარწემი	აწრისხევი
8.	კეხვი	იწაური
9.	ქემერტი	შულაური
10.	ვანელი	
11.	ქვემო როკა	

6.	მონასტრის სახელწოდება	ასურელი მამის სახელი
1.	ულუმბა	მიქაელ ულუმბოელი
2.	ბრეთი	პიროს ბრეთელი
3.	მამება	თადეოზ სტეფანწმინდელი
4.	სამთავისი	ისიდორე სამთავნელი
5.	წილკანი	ისე წილკნელი
6.	შიომღვიმე	შიო მღვიმელი
7.	ზედაზენი	იოანე ზედაზნელი

8. იაკობ გოგებაშვილის სოფელია ვარიანი. ის მდ. ლიახვის ხეობაში მდებარეობს.

აფხაზეთის კულტურის ძეგლები
კ რ ა ს ნ ო დ ა რ ი ს
მ ხ ა რ ე
რ უ ს ე თ ი ს
ფ ე დ ე რ ა ც ი ა
(ჩ ა რ ა ჩ ა ი - ჩ ე რ ქ ე ზ ე თ ი ს
რ ე ს პ უ ბ ლ ი კ ა)
ს ვ ა ნ ე თ ი
ს ა მ ე გ რ ე ლ ო
შ ა ვ ი ზ ღ ვ ა
ჩ
ჩდ
ჩა
დ
ა
სდ
სა
ს
ფსოუ
ეგზიბია
სულევოს
მონასტერი
მეხადირი
ბაღნარი
ლესელიძე
განთიადი
გაგრა
ბზიფი
ბიჭვინთა
ოთხარა
ხოფი
აგარაკი
დურიფში
მიუსერა
ამბარა
აჭანდარა
ლიხნი
ანაკოფია
ახალი
ათონი
გუდაუთა
რიწის
ტბა
აბზიფი
ბზიფი
დიდი ლაბა
დიდი ზელენჩუკი
ოლბერდა
ბესლეთი
ეშერა
სოხუმი
ბაგრატის
ციხე
გორანა
კამანი
ბესლეთის
ბიბგუმისთა
ბესლეთის
ბესლეთი
ბესლეთის
ბესლეთი
ბესლეთი
ბესლეთი

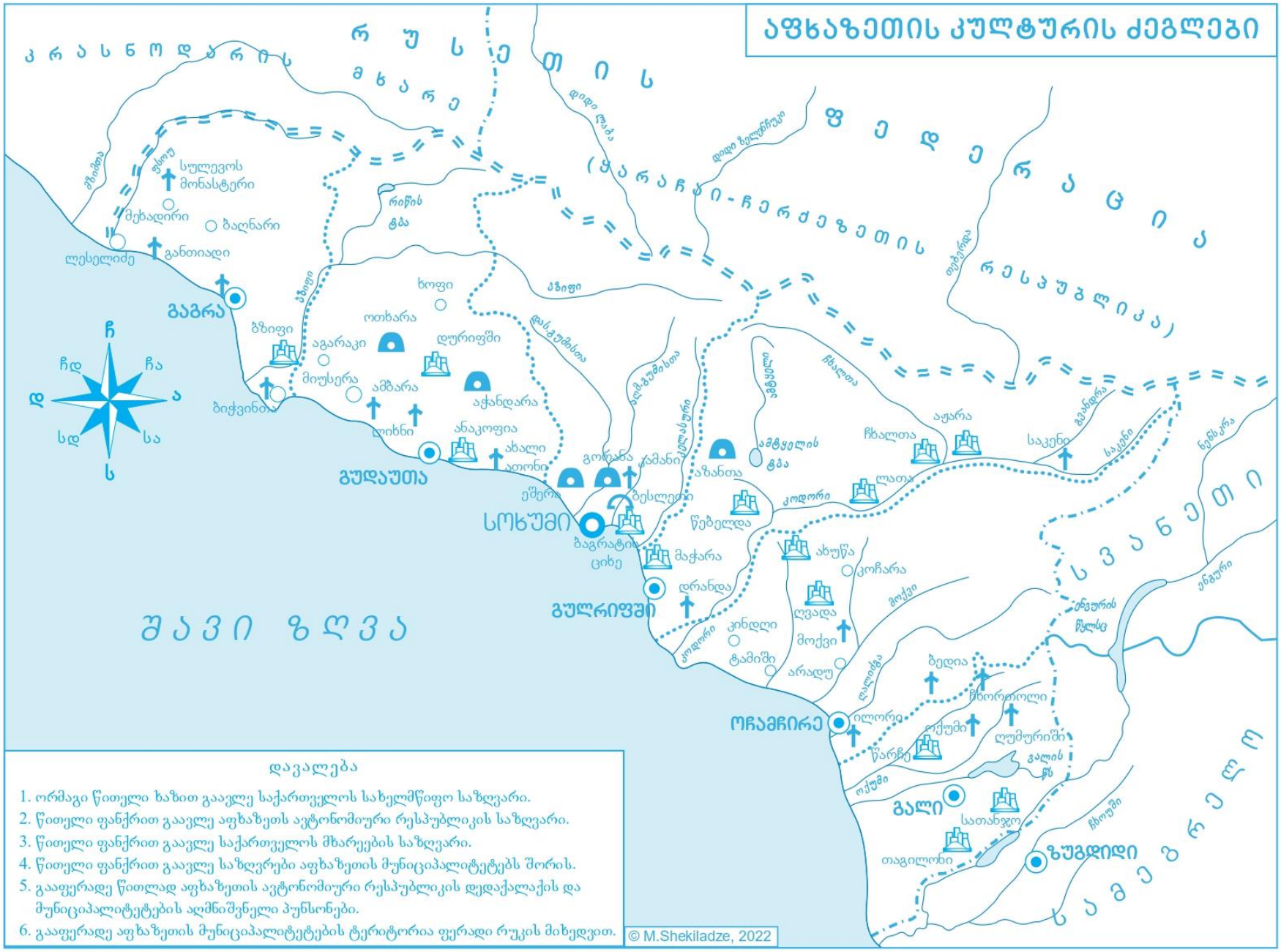
აფხაზეთის კულტურის ძეგლები
კრასნოდარის
რუსეთის
მხარე
ფედერაცია
(ყარაჩაი-ჩერქეზეთის
რესპუბლიკა)
ფსოუ
სულევოს
მონასტერი
მეხადირი
ბაღნარი
ლესელიძე
განთიადი
გაგრა
ბზიფი
ბიჭვინთა
ოთხარა
ხოფი
აგარაკი
დურიფში
მიუსერა
ამბარა
აჭანდარა
ლიხნი
ანაკოფია
ახალი
ათონი
გუდაუთა
ეშერა
სოხუმი
ბაგრატის
ციხე
ბესლეთი
გორანა
ამანი
აზანთა
ამტყელის
ტბა
წებელდა
მაჭარა
დრანდა
გულრიფში
ახუწა
კოჩარა
ლვადა
მოქვი
ტამიში
არადუ
ილორი
ოჩამჩირე
ბედია
ჩხოროცოლი
ოქუმი
ღუმურიში
წარჩე
გალი
სათახვო
თაგილონი
ზუგდიდი
ჩხალთა
აჟარა
საკენი
ლათა
ენგურის
წყალსაც
ენგური
ენგური
ნენსკრა
ჩხოუში
ოჩამჩირის
ყოფილი
ოლქი
ოლქი
ოლქ

მოსწავლის სახელი, გვარი ----------

დავალება რუკაზე "აფხაზეთის კულტურის ძეგლები"

1. რომელია აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის დედაქალაქი? გააფერადე წითლად მისი აღმნიშვნელი პუნსონი.
2. რამდენი მუნიციპალიტეტია აფხაზეთში? ამოიწერე რუკიდან მათი ცენტრები.
3. იპოვე რუკაზე აფხაზეთის დაბები და ამოიწერე.
4. პირობითი ნიშნის დახმარებით იპოვე რუკაზე თალოვანი ხიდი. დაადვინე მისი სახელწოდება. გაიხსენე, რითაა ეს ხიდი მნიშვნელოვანი.
5. ამოიწერე რუკიდან ცხრილში აფხაზეთის დოლმენები, ციხესიმაგრეები და ეკლესიები.

1.	
2.	
3.	
4.	

5.	დოლმენი		ციხესიმაგრე		ეკლესია-მონასტერი
1.		1.		1.	
2.		2.		2.	
3.		3.		3.	
4.		4.		4.	
5.		5.		5.	
		6.		6.	
		7.		7.	
		8.		8.	
		9.		9.	
		10.		10.	
		11.		11.	
		12.		12.	
		13.		13.	
				14.	
				15.	
				16.	

რუკა - აფხაზეთის კულტურის ძეგლები

დავალება

1. რომელია აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის დედაქალაქი?
2. რამდენი მუნიციპალიტეტია აფხაზეთში? ამოიწერე რუკიდან მათი ცენტრები.
3. იპოვე რუკაზე აფხაზეთის დაბები და ამოიწერე.
4. პირობითი ნიშნის დახმარებით იპოვე რუკაზე თაღოვანი ხიდი. დაადგინე მისი სახელწოდება. გაიხსენე, რითაა ეს ხიდი მნიშვნელოვანი.
5. ამოიწერე რუკიდან ცხრილში აფხაზეთის დოლმენები, ციხესიმაგრეები და ეკლესიები.

პასუხები:

1. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის დედაქალაქია სოხუმი.
2. აფხაზეთში ექვსი მუნიციპალიტეტია: გაგრა, გუდაუთა, სოხუმი, გულრიფში, ოჩამჩირე, გალი.
3. აფხაზეთის დაბებია: ლესელიძე, ბიჭვინთა, მიუსერა.
4. ბესლეთის ხიდზე შემორჩენილია ძველი ქართული წარწერები.

5.

	დოლმენი		ციხესიმაგრე		ეკლესია-მონასტერი
1.	ოთხარა	1.	ბზიფის ციხე	1.	განთიადი
2.	აჭანდარა	2.	ანაკოფიის ციხე	2.	ამბარა
3.	ეშერა	3.	დურიფშის ციხე	3.	ლიხნი
4.	გორანა	4.	მაჭარის ციხე	4.	ახალი ათონი
5.	აზანთა	5.	წებელდის ციხე	5.	კამანი
		6.	ახუწის ციხე	6.	დრანდა
		7.	ღვადის ციხე	7.	მოქვი
		8.	ლათის ციხე	8.	ილორი
		9.	ჩხალთის ციხე	9.	ბედია
		10.	წარჩეს ციხე	10.	ჩხორთოლი
		11.	თაგილონის ციხე	11.	ოქუმი
		12.	სათანჯოს ციხე	12.	ღუმურიში
		13.	ბაგრატის ციხე	13.	საკენი
				14.	გაგრის ეკლესია
				15.	ბიჭვინთის ტაძარი
				16.	სულევოს მონასტერი